

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

Luvussa kuvataan toimintaympäristön muutosta metsäalaa vaikuttavien megatrendien ja muutostekijöiden sekä metsäalan kansallisten tulevaisuuden näkymien kautta. Tulevaisuuden ennakointia sekä yhteiskuntaan, ympäristöön ja teknologiaan liittyviä muutostekijöitä kuvataan strategialuonnoksessa globaalilla tasolla, mutta niiden nivoutuminen metsäalan kansalliseen tulevaisuuden näkymään jää ohueksi. Strategialuonnoksessa on tuotu esiin merkittävimmät globaalit riskit (ilmastonmuutosta hillitsevien ja sopeutumista edistävien toimenpiteiden epäonnistuminen, äärisääilmiöiden voimistuminen ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen), mutta niiden kytkentä kansallisen toimintaympäristön tasolle ja tulevaisuuteen jää vaillinaiseksi. Myös biotalous osana kestävästä kiertotaloudesta esitellään globaalien teknologisten muutostekijöiden osalta, mutta sen rooli jää strategian muissa osissa liian vähäiseksi. Etelä-Pohjanmaan liiton mukaan metsästrategiassa tulee käydä läpi megatrendejä ja muutostekijöitä myös kansallisessa kontekstissa.

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että metsätalouden kuvauksessa on omana kokonaisuutenaan nostettu esiin suometsät ja niiden kokonaisvaltaisen hoidon rooli ilmaston, monimuotoisuuden ja vesistökuormituksen kannalta. Strategiassa tuodaan esiin tärkeitä kehittämistarpeita liittyen suometsiin liittyvän osaamisen monipuolistamiseen ja puun korjuun teknologioihin. Etelä-Pohjanmaan liiton mukaan suometsien yhteydessä olisi tuotava vielä selkeämmin esiin myös suometsätalouden ympäristövaikutusten lieventämiseen liittyviä kehittämistarpeita. Kehittämisesurssien suuntaamisella suometsien kestäväseen käyttöön on suuri merkitys kansallisen ilmastotavoitteen saavuttamisen kannalta. Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäohjelman yhtenä strategisena linjauksena on suometsät alueen erityisteemana, ja siihen liittyen suometsiin liittyviä erilaisia tavoitteita ja toimenpiteitä tarkastellaan ja kehitetään alueella kokonaisuutena varmistaen suometsätalouden toimintaedellytysten säilyminen myös tulevaisuudessa.

Metsästrategian luonnoksessa tuodaan esiin, että strategian tavoitteita toteutetaan useissa muissa ohjelmissa ja strategioissa. Toisaalta lukuisat strategiat ovat vaikuttamassa metsästrategiaan ja sen

tavoitteisiin. Strategian jatkovalmistelussa ja seurannassa olisi tärkeää käydä läpi eri strategioiden keskinäisiä yhtymäkohtia ja mahdollisia ristiriitaisuuksia, sekä niistä esiin nousevia mahdollisia tarkistamistarpeita. Liittymäkohdat kansainvälisiin ja kansallisiin strategioihin ja ohjelmiin olisi tuotava selkeästi esiin.

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää metsästrategian visiota onnistuneena. On tärkeää, että visiossa korostetaan metsien ihmisille tuottaman hyvinvoinnin lisäksi myös metsien hyvinvointia, ja vastuullisuus ja kestävyys ovat strategian läpileikkaavina teemoina.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että päämäärän ”metsät ovat aktiivisessa, kestävässä ja monipuolisessa käytössä” tavoitteissa on tuotu esiin maakunnallisten erityispiirteiden huomioiminen. Myös ilmastonmuutokseen sopeutumisen sisältyminen päämäärään ”vahvistamme metsien elinvoimaisuutta, monimuotoisuutta ja sopeutumiskykyä” ja sen tavoitteisiin on hyvä.

Päämäärän ”vahvistamme tiedolla johtamista ja osaamista metsäalalla” tavoitteena on mm. kehittyvän paikkatiedon avulla luoda vahva tietopohja päätöksenteolle ja ennakkoinnille. Laadukas, ajantasainen ja avoimesti saatavilla oleva paikkatieto mahdollistaa metsien huomioimisen myös maankäytön suunnittelussa eri kaavatasoilla, ja paikkatiedon ylläpitoon ja kehittämiseen (mm. monipuoliset aineistot metsien ekosysteemipalveluista) tulisi myös jatkossa suunnata resursseja. Päämäärään kuuluvana tavoitteena on metsiin liittyvän viestinnän ja vuorovaikutuksen lisääminen erityisesti nuorten keskuudessa. Nuorten lisäksi tärkeä kohderyhmä on metsänomistajat, joiden tietotarpeita tulisi kartoittaa ja niihin tulisi kohdentaa viestintää. Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäohjelmassa kehittämistoimenpiteinä esitetään lapsille ja nuorille suunnatun metsäviestinnän lisääminen ja kehittäminen alueella sekä metsänomistajille ja suurelle yleisölle suunnatun viestinnän kehittäminen.

Etelä-Pohjanmaan liiton mukaan kiertotalouden periaatteisiin ja toimintamalleihin tukeutuvan biotalouden tulisi näkyä vahvemmin metsästrategian päämäärissä ja tavoitteissa.

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

Metsästrategian hankesalkku muodostuu kolmesta kärkihankkeesta: metsien kasvu, elonkirjoa talousmetsissä ja metsäalan uudistuminen. Strategialuonnoksen tekstissä on tuotu esiin, mihin edellisessä luvussa esitettyyn päämäärään kärkihankkeet liittyvät. Päämäärien ja niiden tavoitteiden sekä kärkihankkeiden keskinäisen linkittymisen hahmottamista helpottaisi, jos ne olisi tekstin lisäksi esitetty kuvana.

Strategialuonnoksessa on kuvattu kunkin kärkihankkeen sisältöä ja tuotu taulukossa esiin siihen liittyviä toimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta. Toimenpiteiden yhteydessä ei ole kuitenkaan tuotu esiin niiden toteuttamisen vastuutahoa. Luvussa 4.3 on kuvattu, että metsästrategiaa toimeenpanevat maa- ja metsätalousministeriön ohella useat muut ministeriöt. Toimenpiteiden yhteydessä olisi hyvä kuvata vähintäänkin se, minkä ministeriön tai ministeriöiden vastuulle kyseisen toimenpiteen edistäminen kuuluu.

Etelä-Pohjanmaan liitto pitää metsästrategialuonnoksessa esitettyjä toimenpiteitä konkreettisina ja monipuolisina. Kärkihankkeiden ”metsien kasvu” ja ”elonkirjoa talousmetsissä” toimenpiteet voisi esittää myös yhteisen otsikon alla, joka korostaisi paremmin strategian linjausta vastuullisuudesta ja kestävydestä, jossa ”ihminen, talous ja ympäristö otetaan huomioon ja kannetaan vastuuta sosiaalisista, taloudellisista ja ympäristövaikutuksista”. Strategiassa esitetty jako luo mielikuvan taloudellisen toiminnan ja luonnonarvoihin pohjautuvien toimenpiteiden eriytymisestä, mikä ei ole strategian tahtotilan mukainen.

Etelä-Pohjanmaalla suurin osa metsistä on yksityisomistuksessa ja keskeistä toimenpiteiden toteuttamisen kannalta onkin yksityisten metsänomistajien toteuttamien toimien tukeminen, sekä laajempi kokonaisvaltaisen suunnittelun (esim. valuma-alueitasolla) koordinointi.

Strategiassa esitetään useita metsien laadullisiin ominaisuuksiin liittyviä toimenpiteitä, mutta metsäalueiden rakenteelliseen näkökulmaan ei ole esitetty toimenpiteitä. Laajojen yhtenäisten metsäalueiden säilyminen ja pirstoutumisen estäminen on tärkeää Suomen metsäluonnon tulevaisuuden kannalta niin taloudellisesta, sosiaalisesta kuin ekologisestakin näkökulmasta tarkasteltuna. Laajat yhtenäiset metsäalueet muodostavat metsänhoidon kannalta toimivia kokonaisuuksia ja osana ekologista verkostoa edistävät luonnon monimuotoisuutta ja ilmastonmuutokseen sopeutumista.

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

-

Koskela Maarit

Etelä-Pohjanmaan liitto - Lausunnon ovat valmistelleet
ympäristösuunnittelija Mari Väänänen ja projektipäällikkö Liisa-Maija
Hurme.